

DOEPAK

DuPAK DoePAK POPPENSPE(ELMUSEUMKRUISELKRANTKRABEL) DoePAK DuPAK
Nr. 132

Een theater: de kast, de speler, de poppen en een attribuut

Zelf eens proberen? Weer zo'n leuke activiteit van het *Poppenspe(e)lmuseum*. De *volkspoppenspeler* gebruikt in zijn spel diverse *attributen* en *hulpmiddelen*, zoals een braadpan, worstjes, een kistje en de knuppel. Op het kleine poppentoneel zijn de meeste voorwerpen veel te groot in verhouding tot de poppen, maar soms ook te klein. Na gedane arbeid is het goed rusten, of hangen de zes *handpoppen* op het plaatje hierboven over de *poppenkastplank* omdat ze het loodje hebben gelegd in hun strijd met de hoofdpersoon in de oud-Hollandse poppenkast? Als je heel goed kijkt, kun je zijn naam vaag ontdekken in het *timpaan* (puntdak) van het theater. De lange sliert die in de toneelopening naar beneden hangt is de *Dood van Pierlala*, ook wel *Dood van Pierlapotlood* genoemd. Stil verrijst hij tijdens het spel naast *Jan Klaassen*. Als deze hem uitscheldt voor 'witkwast' en 'knekelpoot' begint de hals van de Dood te groeien, tot de macabere kop met de holle oogkassen ver boven de kast uitsteekt.

Welk afschrikwekkend houten attribuut kun je vlak bij de poppenkoffer ontdekken? Het voorwerp ligt naast de linkerschoen van de oude poppenbaas die zijn Jan Klaassen-figuur van een likje verf voorziet. Als je het antwoord weet, ontvang je een aardigheidje van ons.

Het juiste woord is: . . . . (de eerste letter is gelijk aan de laatste).

Nog meer te weten komen over het poppenspel? Maak een reis door de wondere wereld van het poppentheater op www.poppenspelmuseum.nl/onderwijs en ontvang een vrolijke poppenstrip. Op de websites www.geheugenvannederland.nl/poppenspel2, www.poppenspelmuseum.nl en www.poppenspelmuseumbibliotheek.nl vind je informatie over het museum, onze tentoonstellingen en de (boeken)collectie. Een *poppentheater-abc* geeft uitleg over de diverse poppentheater-technieken, -attributen, -figuren en -personen. Bovenstaande illustratie is gemaakt door *Albert Pieter Hahn* (1912). Techniek: conté, 36 x 62 cm.

Hahn (1877-1918) was politiek tekenaar en verbonden aan het sociaal-democratische dagblad 'Het Volk' en het politiek-satirische weekblad 'De Notenkraker'. Hij speelde samen met zijn vrouw ook poppenkast. Op veel SDAP-congressen (Sociaal-Democratische Arbeiders Partij: politieke partij van voor, tijdens en vlak na de Tweede Wereldoorlog) was zijn politieke poppenkast – met teksten van Sam de Wolff en poppen van Hahn en zijn vrouw – een geliefd onderdeel. Idee en tekst: Otto van der Mieden © (2008).

Doepak is hét Poppenspe(e)lmuseumcadeau. Doepak is gratis voor iedereen die de vragen van een Poppenspe(e)lspeurtocht goed beantwoord heeft. Verzamel alle afleveringen van de Doepakkruielkrant en -krabbel! Een dupak (spreek uit: doepak) is een stang- en trucepp. Het nummer met de dupak wordt in het Tsjechische en Slowaakse volkspoppentheater met marionetten en stangpoppen altijd als toegift opgevoerd. De pop maakt sprongen waarbij zijn lijf beurtelings lang en kort wordt. Het is een truc die overeenkomt met het uitrekken en weer inkrimpen van de hals van de Dood van Pierlala in de poppenkast. Pierlala is een stokpop en wordt van onderaf gemanipuleerd; de dupak wordt als stangpop van bovenaf bewogen. Terwijl het rijzen van Pierlala's hals heel langzaam en onder doode stille geschiedt, gaat het strekken en krimpen van de dupak razendsnel en met veel tumult. Dupak betekent 'stampend'. De houten voeten zijn met lood verzwaard. Het lijf van de pop is een zak van stof. De stang waaraan de dupak hangt, gaat door het hoofd en het lijf en zit vast aan de houten heup. Het gat in het hoofd is wijder dan de dikte van de stang, waardoor de kop soepel op en neer gaat. Aan weerszijden van de kop van de dupak is een touw vastgemaakt. De touwen gaan omhoog en zijn bevestigd aan een speelhout. Door dit op en neer te bewegen, rekt en krimpt het lijf. De pop gaat als het ware door de knieën en veert weer op. Behalve springen kan de dupak ook om zijn as draaien; daarbij zwieren de armen wijd uit.